

در سہائی از امام رحمۃ اللہ علیہ آداب استقفا

گردآوری و تنظیم:

رسول سعادت

این اثر دارای مجوز نشر به شماره ۲۰۲-۱۳۹۴/۲/۲
از مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ است.

سرشناسه:	سعادت‌مند، رسول، ۱۳۳۶-
عنوان و پدیاور:	درس‌هایی از امام: آداب انتقاد / گردآوری و تنظیم رسول سعادت‌مند
مشخصات نشر:	قم: تسنیم، ۱۳۹۴
مشخصات طاهری:	۲۴۰ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۵۸۶۴-۱۲-۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	فبا
یادداشت:	کتابنامه به صورت زیرنویس
موضوع:	خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۳۸-۱۳۷۹ - پیامها و سخنرانیها
موضوع:	خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۳۸-۱۳۷۹ - نظریه در باره آداب انتقاد
شناسه افزوده:	آداب انتقاد
رده‌بندی کنگره:	DSR ۱۵۷۴ / س۷۵۴
رده‌بندی دی‌سی:	۹۵۵/۰۸۴۲۳

درس‌هایی از امام علیه السلام آداب انتقاد

گردآوری و تنظیم:	رسول سعادت‌مند
ناشر:	انتشارات تسنیم
طراح جلد:	روح‌الله سعادت‌مند
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۴
شمارگان:	جلد ۱۰۰۰
بها:	۷۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۸۶۴ - ۱۲ - ۸
تلفن مرکز پخش:	۰۲۵ - ۳۷۷۳۴۰۸۰
نمابر:	۰۲۵ - ۳۷۷۳۴۰۸۲

فصل اول: انتقادات؛ انگیزه ها و روش ها

- ❖ حب نفس و خودخواهی، مانع از خودشناسی صحیح ۱۷
- ❖ دلبستگی به دنیا، منشأ انحطاط انسان ۲۰
- ❖ منشأ خوش آمدن ما از مدح ها و بدآمدنمان از انتقادهای ۲۲
- ❖ خطر برتری خودخواهی و خودمحوری ۲۳
- ❖ درمان نادرستی و نادرستی قضاوت انسانها ۲۴
- ❖ قدرت و اختیار انسان در جلوگیری از نفسانیات ۲۸
- ❖ کمال بزرگ عشق برای حق ۲۹
- ❖ خیرخواه باشیم در انتقاد ۳۳
- ❖ آزادی خواهی و روشنفکری برای اسارت ملت و غارت کشور .. ۳۴
- ❖ تحمل تهمتها ۳۶
- ❖ مرز اختناق و آزادی ۳۷
- ❖ ریشه انتقادهای مخالفین ۳۹
- ❖ همه چیز را به حساب اشتباه و سوء مدیریت ۴۰
- ❖ انحراف افکار عمومی با انتقادات غیر منصفانه ۴۲
- ❖ اگر افرادی غیر از روحانیون رهبران انقلاب بودند ۴۴
- ❖ اجتناب ناپذیر بودن بعضی خلافتها در حکومت ۴۵
- ❖ پرهیز از طرح مشکلات خاص در تربیونهای عمومی ۴۶
- ❖ در هر امری وجدان خودتان را حکم کنید ۴۸
- ❖ انتقاد صحیح آری اما توطئه هرگز ۴۸
- ❖ اگر اشکال تراشان به خود نیابند ۴۹
- ❖ رشد سیاسی ملت ۵۰
- ❖ وظیفه شرعی ملت، رویگردانی از گروههای تفرقه جو ۵۲

- ❖ پرهیز از خشونت در پاسخ به انتقادات ۵۳
- ❖ انتقاد از خود در بیان امام ۵۴
- ❖ انتقاد از خود و صراحت در اقرار به اشتباه ۵۶
- ❖ اقرار به خطا، کمال انسان ۵۷

فصل دوم: انتقاد در مطبوعات

- ❖ معیار صحیح در حفظ بی‌طرفی قلم و گفتار ۶۱
- ❖ خواستن حق برای حق کمال بزرگ انسان ۶۲
- ❖ تفکر قبل از گفتن و نوشتن و انتخاب تیتراهای درشت ۶۲
- ❖ اصل قلم مجبور به فساد نیستند ۶۳
- ❖ اختتام قدرت جلوی زبان و قلم را بگیرد ۶۳
- ❖ قلم‌ها بی‌بیت‌کنند نه تندگویی ۶۴
- ❖ قلم‌نویس باید بی‌غش و نفیس است ۶۵
- ❖ گرفتاری قلم رای ۶۵
- ❖ اصلاح جامعه در کوه و افتاب با گفتارهای معقولانه ۶۵
- ❖ بغض شخصی عامل کمک به تبلیغات خارجی ۶۶
- ❖ به تبلیغات خارجی کمک نکنید ۶۷
- ❖ خوراک تبلیغاتی برای بوقهای خارجی ۶۷
- ❖ منشأ قلمها و گفتارهای انحرافی ۶۷
- ❖ توطئه‌گرها و قلمهای بازیگر، بیمار هستند ۶۸
- ❖ تقویت روحیه ملت، پرهیز از تضعیف خدمتگزاران نظام ۶۸
- ❖ بزرگترین اهانت به ملت از سوی قلمهای منحرف ۶۹
- ❖ ایجاد اختلاف و نفاق در کشور؛ بزرگترین معصیت ۷۰
- ❖ چماق زبان و چماق قلم بالاترین چماق‌هاست ۷۱
- ❖ قلم انتقامجو، قلم شیطان است ۷۱
- ❖ انتقاد زیانبخش ۷۲
- ❖ مسؤولیت الهی نشریات ۷۲
- ❖ تیراژ بیشتر، مسؤولیت بیشتر ۷۳

- ❖ قلمهایشان از خارج مایه می‌گیرد ۷۳
- ❖ وحشت قلمهای زهرآگین از اسم جمهوری اسلامی ۷۴
- ❖ ترفند نویسندگان برای نابودی اسلام ۷۴
- ❖ قلمهای مسموم و ایجاد تفرقه بین روحانیت و دانشگاه ۷۴
- ❖ دست آمریکا در آستین صاحبان قلمهای جنایت‌بار ۷۵
- ❖ رسانه‌های فاسد مخرب‌تر از توپ و تانک ۷۶
- ❖ جنگ مطبوعات و غفلت از مصالح کشور ۷۶
- ❖ جوسازی علیه اجرای احکام اسلام ۷۷
- ❖ مطبوعات و رسانه‌ها از جوسازی و تضعیف قوه قضائیه ۷۷
- ❖ لسان‌بختی غیر انسان لجن کردن ۷۷
- ❖ قلم و قلم بر مسائل اقتصادی ۷۸
- ❖ هر چیز نباید زنده و منتشر شود ۷۹
- ❖ قلم شیطان در دست انسان ضعیف ۸۰
- ❖ میزان اعمال ما پیش خداست ۸۰
- ❖ اقرار به اشتباه و انتقاد بر خود رسانه قدرت روحی انسان کامل ۸۱
- ❖ اسلام پیش ما امانت است با قلم و زبان به آن خیانت نکنیم ۸۲
- ❖ انتقاد غیر از غرض‌ورزی است ۸۳
- ❖ پرهیز از مخاصمه و لزوم روش ارشادی در روزنامه‌ها ۸۴
- ❖ انتقاد سالم، نه انتقام ۸۵
- ❖ قلمها و گفتارها مثل عقرب گزنده نباشند ۸۶
- ❖ قلمهای ضد روحانیت ۸۶
- ❖ نباید خودمان به جان جمهوری اسلامی بیفتیم ۸۷
- ❖ به جای اشکال‌تراشی، به مردم امید و اطمینان بدهند ۸۷
- ❖ قلمهای انحرافی، بیشتر از قلمهای ارشادی ۸۹
- ❖ جلوگیری از سوء استفاده رادیوهای بیگانه از مطالب مطبوعات ۹۰
- ❖ جنگ مطبوعات، زمینه‌ساز مداخله بیگانگان ۹۰
- ❖ قلمهای مزدور الآن هم در کارند ۹۳
- ❖ نمی‌خواهیم آنها از ما تعریف کنند ۹۳

❖ وصیت به نویسندگان، گویندگان، روشنفکران و ۹۴

فصل سوم: انتقاد در مجلس

الف: ضوابط انتقاد ۹۹

❖ لزوم مشارکت در انتخابات با انگیزه الهی ۹۹

❖ لزوم رعایت حریم مسائل اسلامی در تبلیغات انتخاباتی ۹۹

❖ رعایت اخلاق اسلامی پس از انتخابات ۱۰۰

❖ چگونگی انتقاد صحیح در مباحثات مجلس ۱۰۱

❖ حفظ آرامش در طرح انتقادات و پاسخ‌ها ۱۰۲

❖ رعایت اخلاق اسلامی در مجلس ۱۰۳

❖ لزوم وحدت کمال تفاهم در مجلس ۱۰۳

❖ رعایت رعای خدایند و ضوابط در بررسی اعتبارنامه‌ها ۱۰۴

❖ اشتهار را کنار بگذارید ۱۰۴

❖ رعایت اخلاق کریمانه در نطق‌های قبل از دستور ۱۰۵

❖ لزوم دوستی با وجود اختلاف ۱۰۷

❖ نظارت مجلس بر کلیه امور کشور ۱۰۸

❖ انتقاد سالم و راهنمایی دولت توسط مجلس ۱۰۸

❖ اظهار نظرهای خیرخواهانه مجلس در امور دولت ۱۰۹

❖ چگونگی برخورد با دولت و مراحل استیضاح ۱۱۰

ب: ایستادگی در برابر انحرافات و تبلیغات مخرب ۱۱۲

❖ ساده زیستی، رمز ایستادگی در مقابل ابرقنرته‌ها ۱۱۳

❖ جلوگیری از ورود عناصر وابسته به مجلس ۱۱۱

❖ مخاصمه با اشخاص توطئه گر لازم است ۱۱۳

❖ هراس نداشتن از شرق و غرب ۱۱۴

❖ انتظار غرب، تسلیم بی‌چون و چرا ۱۱۵

❖ خوف هیچ کس را نداشته باشید ۱۱۵

❖ لزوم تأثیرناپذیری نمایندگان از مکتب‌های انحرافی ۱۱۶

❖ لزوم مخالفت شدید با پیشنهادهای خلاف شرع ۱۱۷

- ❖ آنچه باید در نظر گرفته شود خداست، نه مردم ۱۱۷
- ❖ اسلام‌خواهی و طرد ملی‌گرایی ۱۱۸
- ❖ اسلام با ملیت مخالف است ۱۱۹

فصل چهارم: اختلافات و پیامدها

- ❖ توصیه به برادری و اجتناب از مخاصمه ۱۲۳
- ❖ رمز بقای انقلاب ۱۲۴
- ❖ سستی و توجه به منافع شخصی، عامل شکست ۱۲۵
- ❖ وحدت برای خداوند نصرت خداوند است ۱۲۶
- ❖ لزوم حفظ جمهوری اسلامی با اتحاد و برادری ۱۲۸
- ❖ جناح‌ها، درونی انقلاب در اصول با هم مشترکند ۱۲۹
- ❖ تفاهم با دیستان، خصمه با دشمنان ۱۳۲
- ❖ ضعف ایمان، منشأ اختلافات ۱۳۴
- ❖ دنیاطلبی، سرمنشأ اختلافات ۱۳۴
- ❖ هوای نفس، منشأ تمام سوا ۱۳۶
- ❖ مذهب نبودن نفوس، منشأ اختلافات ۱۳۷
- ❖ خوف ایجاد اختلاف بین گروه‌های ۱۳۸
- ❖ ایادی قدرتهای بزرگ، عوامل تفرقه و بیهی ۱۳۹
- ❖ هدف دشمن، ایجاد اختلاف بین همه اقشار است ۱۴۰
- ❖ غفلت از بازسازی اقتصادی و مصالح کشور، خواست آمر ۱۴۲
- ❖ هدف دشمن از ایجاد اختلاف ۱۴۲
- ❖ پایبندی به حدود قانونی، راه پیشگیری از اختلافات ۱۴۴
- ❖ یک کلمه اختلاف‌انگیز، گناهی بزرگ ۱۴۷
- ❖ لزوم پرهیز از اختلاف برای حفظ مصالح اسلام و مسلمین ۱۴۸
- ❖ لزوم پرهیز از گروه‌گرایی و مقدم داشتن مصالح کشور ۱۵۰
- ❖ اختلاف سران، موجب آسیب کشور ۱۵۰
- ❖ اگر دیر بجنبند ابرقدرتها و نوکرانشان مسائل را به نفع خود خاتمه می‌دهند ۱۵۱

- ❖ بیم از واکنش مردم در برابر اعمال طاغوتی مسئولین ۱۵۳
- ❖ ایجاد اختلاف و نفاق در کشور؛ بزرگترین معصیت ۱۵۴

فصل پنجم: روش اصلاح کاستی‌ها

- ❖ پیروی از سیره پیامبر و امامان ۱۵۹
- ❖ ملایمت مؤثرتر از خشونت ۱۵۹
- ❖ طریقه بزرگان برای اصلاح جامعه ۱۶۰
- ❖ اصلاح جامعه در گرو رفتارها و گفتارهای معقولانه ۱۶۳
- ❖ امکان وجود غش در تعیین تیترو روزنامه‌ها ۱۶۴
- ❖ ضرورت وجود انتقاد صحیح در روزنامه‌ها ۱۶۵
- ❖ تحریریه بودن انحراف ۱۶۷
- ❖ سهولت بودن معنی از کارهای به ظاهر اسلامی ۱۶۷
- ❖ تجسس نکردن درباره شخصی اما برخورد نمودن با توطئه ۱۶۹
- ❖ امر به معروف مسرعت‌الامی و همگانی ۱۷۱
- ❖ ایستادگی قاطعانه در برابر خلی کندگان از اصول انقلاب ۱۷۳
- ❖ حکایتی از استاد شاه‌آبادی ۱۷۳

فصل ششم: ایجاد امید و امیدواری

- ❖ «یأس» از جنود ابلیس است ۱۷۷
- ❖ زبان بیان پی در پی کاستیها و نارساییها ۱۷۷
- ❖ روحیه مردم را تضعیف نکنید ۱۷۷
- ❖ ضرورت امیدوار بودن ملت ۱۷۷
- ❖ نقش مطبوعات و رسانه‌ها در ایجاد امید در ملت ۱۸۰
- ❖ لزوم بیان خدمات انجام شده ۱۸۱
- ❖ ارائه گزارش عملکردها به مردم ۱۸۱

فصل هفتم: اهداف و روش‌های تبلیغاتی دشمن

- ❖ هجوم بی‌سابقه تبلیغاتی به انقلاب اسلامی ۱۸۵
- ❖ تبلیغات دامنه‌دار بر ضد اسلام و روحانیت ۱۸۶

- ❖ ترس از گسترش اسلام..... ۱۸۷
- ❖ تبلیغات علیه اسلام است نه علیه من و شما..... ۱۸۷
- ❖ از خود بیگانه ساختن ملت..... ۱۸۸
- ❖ نقش تبلیغات در خودباختگی ملت..... ۱۸۸
- ❖ تبلیغات برای جلوگیری از اتحاد مسلمین و مستضعفین..... ۱۸۹
- ❖ اظهار تأسف از دروغ‌پراکنی مطبوعات غربی..... ۱۹۰
- ❖ عصر ما، عصر فدا شدن ارزش‌ها..... ۱۹۱
- ❖ نقش صهیونیسم در تخریب افکار عمومی مردم آمریکا..... ۱۹۲
- ❖ شیوه‌های دروغ‌پراکنی رادیوهای بیگانه..... ۱۹۲
- ❖ شایعه‌پراوری..... ۱۹۳
- ❖ محرمی رئیس‌جمهور آمریکا مثل عدالت‌گستری انوشیروان..... ۱۹۴
- ❖ تبلیغات برای کسب قدرت و سوء استفاده از مردم..... ۱۹۵
- ❖ ایجاد دشمنی و بی‌اعتمادی در میان مردم..... ۱۹۶
- ❖ ترساندن ایرانیان از مواضع و وطن..... ۱۹۶
- ❖ تأثیر تبلیغات در عقب‌نشینی کلم‌های مسلمان و مستضعف..... ۱۹۷
- ❖ بزرگنمایی قدرت آمریکا و انقیاد به وسایل خودباختگان ملی‌نما..... ۱۹۸
- ❖ نقش رادیوهای بیگانه در تهاجم نظامی علیه ایران..... ۱۹۹
- ❖ الآن جنگ قلم است..... ۱۹۹
- ❖ دست جنایتکار آمریکا در آستین صاحبان قلم..... ۲۰۰
- ❖ آمریکا با قلم می‌آید..... ۲۰۰
- ❖ قلم‌های مسموم و تقلید کورکورانه از غرب..... ۲۰۱
- ❖ سوء استفاده توطئه‌گرها از احساسات جوانان..... ۲۰۱
- ❖ تبلیغات برای ایجاد یأس و نومیدی در میان مردم..... ۲۰۳
- ❖ تخریب وجهه جمهوری اسلامی..... ۲۰۴
- ❖ اشکال‌تراشی برای تضعیف ملت..... ۲۰۴
- ❖ لااقل کارشکنی نکنید..... ۲۰۵
- ❖ هراس منحرفین از تحقق اسلام..... ۲۰۶
- ❖ زمینه‌سازی برای دخالت نظامی..... ۲۰۶

- ❖ زدن برجسب ارتجاع به وسیله روشنفکران و نویسندگان ۲۰۷
- ❖ برجسب ارتجاع، پوششی برای مخالفت با اسلام ۲۰۸
- ❖ ایجاد ترس از قدرت‌های خارجی ۲۰۹
- ❖ تبلیغات برای ترور شخصیت افراد مؤثر ۲۰۹
- ❖ گذشتن از خوبی‌ها و ایستادگی بر تهمت‌ها ۲۱۱
- ❖ ناتوان جلوه دادن اسلام در اداره کشورها ۲۱۱
- ❖ القاء ناتوانی به کشورهای مستضعف ۲۱۱
- ❖ ترس از صدور ارزش‌های اسلامی و انقلابی ۲۱۲
- ❖ ایجاد اختلاف در ملت ۲۱۳
- ❖ مصیبت تعریف دشمنان شکست خورده ۲۱۳
- ❖ سویه پنهان‌های غربی، بهتر از تعریف کردن آنهاست ۲۱۴

فصل ششم: مقابله با تبلیغات دشمن

- ❖ چگونگی شفاف‌سازی اف‌شمن و مقابله با آن ۲۱۷
- ❖ با تبلیغات دشمن باید برخورد نکند ۲۱۷
- ❖ باید با قدرت پیش برویم ۲۱۸
- ❖ لزوم تقویت و توسعه تبلیغات ۲۱۸
- ❖ ارزنده‌ترین خدمت برای اسلام ۲۱۹
- ❖ جبران تبلیغات مسموم ۲۲۰
- ❖ مقابله با بوق‌های آمریکایی و صهیونیستی ۲۲۱
- ❖ بغض شخصی، عامل کمک به تبلیغات خارجی ۲۲۱
- ❖ به تبلیغات خارجی کمک نکنید ۲۲۲
- ❖ وظیفه مسلمانان غیر ایرانی ۲۲۲
- ❖ تحلیل عملی ملت، باطل‌کننده تحلیل دشمنان ۲۲۴
- ❖ قابل توجه نویسندگان، گویندگان و ۲۲۵
- سوالات مسابقه ۲۲۷

پیشگفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

رشد و بالندگی در زندگانی فردی و اجتماعی، مطلوب و خواسته‌ای همگانی است. تحقق این خواسته عمومی در گرو رعایت الزاماتی است، که اساس این الزامات داشتن هدف والا و برنامه‌ریزی مناسب و اراده استوار برای رسیدن به هدف است.

یکی از نکات بسیار مهم پس از هدف گذاری و برنامه‌ریزی مناسب، متابیت دائمی و ارزیابی حرکت در مسیر رشد است زیرا چه بسیار تلاش‌هایی که به علت غفلت از این نکته نه تنها به مقصد نهایی مانعی نبوده است بلکه به نتیجه عکس مطلوب نیز منجر شده است.

اما یکی از راه‌های مهم برای جلوگیری از حرکت‌های انحرافی در مسیر رشد، اصلاح کاسی‌ها، بررسی دقیق و نقادانه عملکردها در حوزه انجام وظایف شخصی، اجتماعی، است. به عبارت روشن‌تر انتقاد سازنده از بهترین راه‌ها برای تصحیح اقدامات و تصمیمات اشتباه است؛ و لکن خود انتقاد نیز دارای خطرات و نکاتی است که اگر مورد توجه قرار نگیرد نه تنها موجب اصلاح کاسی‌ها نمی‌گردد بلکه خود به مانعی در مسیر رشد تبدیل گردیده و باعث انحراف یا کندی حرکت به سوی اهداف مورد نظر می‌گردد.

در این مجموعه، امام خمینی علیه السلام در رهنمودهای خویش موضوع انتقاد را مورد توجه قرار داده‌اند و بارها پیرامون ابعاد مختلف آن، از انگیزه‌ها و روش‌ها و بایدها و نبایدها در انتقاد سخن گفته‌اند.

ایشان در این رهنمودها، ریشه‌ها و عوامل نفسانی انسان که مانع از درک صحیح واقعیات و خودشناسی صحیح است و نیز منشأ علاقه افراد به مدح شدن و کراهت آنها نسبت به انتقاد

شدن و میزان درستی و نادرستی قضاوت انسان‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند و با بیان آفات انتقادهای غیرمنصفانه آن را موجب انحراف افکار عمومی دانسته‌اند. امام خمینی علیه السلام لزوم پرهیز از خشونت را در پاسخ به انتقادات مورد تأکید قرار داده و در بیان انتقادات، حق‌خواهی برای حق را کمال بزرگ انسانی شمرده‌اند.

امام خمینی علیه السلام پیرامون ابعاد مختلف انتقاد در مطبوعات و مجلس نیز سخن گفته‌اند و با معرفی معیار صحیح در حفظ بی‌طرفی قلم و گفتار، از اهل قلم و گویندگان و نمایندگان مجلس خواستار تفکر و تأمل در انگیزه‌های خود قبل از گفتن و نوشتن شده‌اند. ایشان با بیان آفات و آثار حربه قلم‌های فاسد، اهداف و روش‌های تبلیغاتی دشمن را اصلاح و خواستار مقابله با تبلیغات دشمن شده‌اند.

امام خمینی علیه السلام با بیان آثار و پیامدهای اختلافات، ایجاد اختلاف و نفاق در کشور را بزرگ‌ترین مصیبت دانسته‌اند؛ و با ذکر رهنمودهایی روش اصلاح‌گستی، اصلاح فرموده‌اند؛ و ضمن هشدار در مورد زیان مطرح کردن بی‌دری کاسی‌ها و آرسایی‌ها، خواهان جلوگیری از تضعیف روحیه مردم شده‌اند و بر ضرورت استوار ساختن ملت و بر نقش مطبوعات در ایجاد امید در ملت تأکید کرده‌اند.

در خاتمه، از مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام که عهده‌دار بررسی و صدور مجوز جهت انتشار این اثر بوده است، تشکر و قدردانی می‌گردد.

ملاحظه:

۱. مطالبی که از صحیفه امام علیه السلام نقل گردیده است به غیر از عناوین آنها، تماماً از فرمایشات یا مکتوبات امام خمینی علیه السلام است.
۲. در پایان کتاب، از مطالب آن سؤالاتی تنظیم گردیده است که نهادهای سازمان‌ها و مراکز فرهنگی جهت برگزاری مسابقه فرهنگی می‌توانند استفاده نمایند.